

**DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR SUBORDINATE SERVICES
OF CO-OPERATIVE DEPARTMENT**

Saturday, 5th April 2025

(Time 10.30 a.m. to 1.30 p.m.)

(Maximum Marks - 100)

CO-OPERATION AND CO-OPERATIVE LAWS - PAPER - I

(Version - English and Marathi) (With Books)

- N.B. :** (1) Attempt in all 6 (six) questions. Question No. 1 is compulsory.
(2) Attempt 4 (four) questions from Part - I and 2 (two) questions from Part - II.
(3) Marks for the question are indicated against each question.
(4) English version will be considered authentic.
-

PART - I

1. (A) Match the following. (any five)

10

(1) Section 24 (A)	(a) Open Membership
(2) Section 8	(b) Power to inspect working of society
(3) Section 35	(c) Postponement of elections
(4) Section 23	(d) Co-operative education of training
(5) Section 89 (A)	(e) Application for Registration
(6) Section 73 CC	(f) Expulsion of Members
(7) Section 152	(g) Classification of Societies
(8) Section 12	(h) Appeals

(B) Fill in the blanks. (any five)

10

- (1) Every Co-operative Society shall carry atleast of the net profit each year to the Reserve Fund.
- (2) means the amount paid, out of the profit of Society, to a member in proportion to the Shares held by him.
- (3) The Registrar of the Co-operative Societies has the power to direct Amendment of byelaws of the Society under Section of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.
- (4) As per the Section 73-1D of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960 can be moved against the officers of the Societies.

- (5) Section 154 provides for the
- (6) The Registrar may on an application of members of the Society shall hold enquiry under Section 83 of the MCS Act, 1960.
2. Write short notes on. (any four) 16
- (1) Special General Body Meeting.
- (2) District Central Co-operative Bank.
- (3) Person who may become member of a Co-operative Society.
- (4) Section 25 - cessation of Membership.
- (5) Annual General Meeting.
3. Explain in detail the process of liquidation of a Co-operative Society. 16
4. Explain in detail about the enquiry by the Registrar under Section 83 of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960. 16
5. (A) Explain about the deemed membership of Section 22 (2) of the Maharashtra Co-operative Societies Act. 8
- (B) Explain the procedure of amendment of byelaws. 8
6. Describe in detail the State Co-operative Election Authority. 16
- PART II**
7. Write down in details about the function of an Agricultural Produce Market Committee. 16
8. Write short notes on. (any four) 16
- (1) Direct Marketing Licence
- (2) Money Lending Licence
- (3) The Maharashtra State Agricultural Marketing Board (MSAMB).
- (4) Co-operative Consumer Society.
- (5) Private Markets.
9. (1) Power of the Registrar of Money Lenders and the District Deputy Registrar under the Maharashtra Money Lending Act, 2014. 16
- (2) Powers of the Director of Marketing.
-

(मराठी रूपांतर)

सूचना : (१) एकूण ६ प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. प्रश्न क्रमांक १ अनिवार्य आहे.

(२) भाग - १ मधून चार व भाग - २ मधून दोन प्रश्न सोडवावेत.

(३) प्रत्येक प्रश्नासमोर त्याची गुणसंख्या दर्शविलेली आहे.

(४) इंग्रजी भाषेतील प्रश्नपत्रिका अधिकृत मानण्यात येईल.

भाग - १

१. (अ) जोड्या लावा. (कोणत्याही पाच)

१०

(१) कलम २४ (अ)	(अ) खुले सभासदत्व
(२) कलम ८	(ब) संस्थेच्या कामकाजाचे निरीक्षणाचे अधिकार
(३) कलम ३५	(क) निवडणुका पुढे ढकलण्याचा अधिकार
(४) कलम २३	(ड) सहकार प्रशिक्षण व शिक्षण
(५) कलम ८९ (अ)	(इ) नोंदणीसाठी अर्ज करणे
(६) कलम ७३ कक	(फ) संस्थेच्या सभासदास काढून टाकणे
(७) कलम १५२	(ग) संस्थांचे वर्गीकरण
(८) कलम १२	(ह) अपील

(ब) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

१०

- (१) प्रत्येक सहकारी संस्थेने आपल्या निव्वळ नफ्याच्या किमान ----- भाग राखीव निधीत जमा केला पाहिजे.
- (२) संस्थेस झालेल्या नफ्यामधून सदस्यास, त्याने धारण केलेल्या भागाच्या प्रमाणात दिलेली रक्कम म्हणजे -----
- (३) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था अधिनियमाचे कलम ----- अन्वये निबंधकाला उपविधीत सुधारणा करण्याचे निर्देश देण्याचा अधिकार आहे.
- (४) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ७३-१६ नुसार संस्थेच्या अधिकाऱ्याविरुद्ध ----- दाखल करण्याची तरतूद उपलब्ध आहे.
- (५) कलम १५४ मध्ये ----- याबाबत तरतूद आहे.
- (६) निबंधकास संस्थेच्या ----- सदस्यांनी केलेल्या अर्जावरून महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ८३ अन्वये चौकशी करता येते.

२. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही चार) १६
- (१) विशेष सर्वसाधारण सभा.
- (२) जिल्हा मध्यवर्ती बँक.
- (३) सहकारी संस्थेचा सभासद होण्याची पात्रता.
- (४) कलम २५-सदस्यत्व बंद होणे.
- (५) वार्षिक सर्वसाधारण सभा.
३. सहकारी संस्थेचे परिसमापन (Liquidation) सविस्तरपणे विशद करा. १६
४. कलम ८३ अन्वये निबंधकाला सहकारी संस्थेची चौकशी करता येते, सविस्तरपणे लिहा. १६
५. (अ) कलम २२ (२) नुसार मानीव सभासदत्वाच्या तरतुदीबद्दल सविस्तर लिहा. ८
- (ब) उपविधी दुरुस्तीबाबतची प्रक्रिया विशद करा. ८
६. 'राज्य निवडणूक प्राधिकरण' याबाबत सविस्तर माहिती लिहा. १६

भाग - २

७. कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे कार्य कसे चालते याबाबत सविस्तर विशद करा. १६
८. संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १६
- (१) थेट पणन परवाना.
- (२) सावकारी परवाना.
- (३) महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन मंडळ (MSAMB).
- (४) ग्राहक सहकारी संस्था.
- (५) खाजगी बाजार.
९. (१) महाराष्ट्र सावकारी (नियमन) अधिनियम, २०१४ अन्वये सावकाराचे निबंधक तथा जिल्हा उपनिबंधक यांचे अधिकार. १६
- (२) पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य यांचे अधिकार.